

Tvarus verslumas: siekiamybė išmokti ir išmokyti panaudoti viską

Miglė DAMBRAUSKAITĖ

Rokiškio profesinio mokymo centras (RPMC) aktyviai žengia aplinkos saugojimo keliu, įgyvendindamas įvairias iniciatyvas ugdo bei skatina mokinių verslumą. Tvarus verslumas – vis labiau pasaulyje populiarėjantis žodžių junginys, kurio esmė: neišmesti nieko, išnaudojant visas galimybes „įdarbinti“ medžiagas du, tris ar net keturis kartus.

Projektas

Ugdymo įstaiga įsitraukė ir nuo praėjusių metų sėkmingai dalyvauja Nordplus Junior programos projekte „Mano tvarus verslas“ (Nr. NPJR-2022/10056) kaip pagrindinis partneris.

Projekte bendradarbiauja trys ugdymo įstaigos: RPMC, Estijos Tartu miesto „Tartu Vocational College“ (VOCO) profesinė mokykla bei Latvijos Aizkraukle Vocational Secondary School (APVS).

Projekto tikslas – stiprinant ir plėtojant trijų profesinių mokyklų bendradarbiavimą susipažinti su verslumo ugdymo ypatumais Baltijos šalyse, dalintis patirtimi ir mokytis iš partnerių patirties ugdant tvaraus verslumo idėją.

Projektą finansuoja Swedish Council for Higher Education (UHR) – Vyriausybės agentūra Švedijos aukštojo mokslo taryba, apimanti švietimo sektorių.

Projekto įgyvendinimo laikas: 2022 m. rugpjūčio 1 d. – 2023 m. rugsėjo 31 d.

Jau seka sėkmė

Projekte dalyvauja trys RPMC profesijos mokytojai: siuvėjo profesijos mokytoja, metodininkė Danutė Stočkuvienė, projektų vadovė, apskaitos profesijos mokytoja, metodininkė Asta Mikulionienė bei apdailininkų profesijos mokytojas Arūnas Kairys.

„Tvaraus verslumo idėja gimė maždaug prieš metus, kai su 11-12 klasių moksleiviais pradėjome įgyvendinti projektą „Praktinio verslumo ugdymo programos įgyvendinimas Lietuvos mokyklose“ kurio esmė – skatinti mokinius imtis iniciatyvos, generuoti idėjas ir imituojant realų verslą, kurti mokinių mažąsias bendroves. Mūsų gretose yra pedagogų, kuriems rūpi tvarumas, ateitis ir išsaugojimas, „audėme“ mintį, kaip galima būtų tuos dalykus – tvarumą ir verslumą – sujungti“, – iniciatyvos pradžią prisiminė A. Mikulionienė.

Idėja netruko virsti realybe, o darbas – duoti vaisių.

Vienas tokių pavyzdžių – jau sukurtas mokinių mokomosios bendrovės, kuriai vadovauja moksleivis Domantas Klasinskas produktas – dviračio laikiklis, kuris buvo pagamintas iš medienos atliekų. Pagal užsakymą pagami-

Projekte dalyvauja trys RPMC profesijos mokytojai (iš kairės): A. Mikulionienė, A. Kairys bei D. Stočkuvienė.

nus garažo vartus, likusios plokščių atraižos nebuvo išmestos. Jos buvo panaudotos įgyvendinant unikalią idėją, kurią jis pristatė regioninėje LJA eXpo parodoje ir sulaukė didelio susidomėjimo bei buvo apdovanotas prizų ir diplomu, kaip „Pramonės gamybai sparčiausiai pritaikomas sprendimas“.

Tvarūs siuviniai

Siuvėjo profesijos mokytoja, metodininkė D. Stočkuvienė viena pirmųjų RPMC pradėjo puoselėti tvaraus verslumo idėją. Mintis pašnekovei kilo po vizito Portugalijoje, pas net trečios kartos seną siuvėją, kuriam dovanų nuvežė mašina siuvinėtą krepšį. D. Sto-

Tvarus verslumas – išpaustytas kiškių figūrėles projekto dalyviai parsivežė namo, o likusi fanera buvo panaudota kaip užsklanda kriauklei uždengti.

čkuvienė pasakojo, jog dovaną apžiūrėjęs vyras sako: „Gražu, bet čia mašina. O, kad taip rankomis būtų...“. Portugalijoje labai vertinamas rankų darbas.

„Nuo tada man kirba mintis – juk pas mus anksčiau viską siuvinėdavo rankomis: pagalvėles, servetėles, takelius ant stalų... Dabar dauguma juos išmeta. Tai suplyšę, tai ištepti, tai pelių apgraužti. Labai gaila, juk rankomis siuvinėta. Sugalvojom juos „išnešti“ į gat-

A. Kairio nuomone, dalyvavimas projekte ir dalinimasis patirtimi leido palyginti ir pamatyti, kokioje srityje RPMC yra priekyje, kur reikia pasitempti.

ves: padaryti akcentu, šiuolaikinio siuvinio detale. Taip tie siuviniai „nugulė“ į rankinuką, į suknelę, paplūdimio skraistę, kad pasitarnautų, kad gyvuotų toliau. Siuvinėjimas mašina ir siuvinėjimas rankomis – nesulyginami, daugumai kelia sentimentų“, – pasakojo D. Stočkuvienė ir pridūrė, jog tokie siuviniai – autentiška.

Anot jos, pamačiusi rankų darbo siuvinio padabintą rankinuką, jo panorėjo RPMC partnerė Prancūzijoje.

Moko suderinti

„Savo moksleiviams ugdome tvaraus verslumo suvokimą. Dalyvaudami Nordplus Junior programos projekte „Mano tvarus verslas“, pas kolegas Aizkraukle profesinėje mokykloje matėme pavyzdį, kaip puikiai veikia tvarumas ir verslumas, jei tikrai suprantai kas tai. Du moksleiviai ėmėsi gaminti dekoratyvines įpakavimo dėžutes – „spąstus“ gaiviųjų gėrimų buteliams. Dauguma jų naudojamų medžiagų – natūralios. „Spąstų“ dėžutei pagaminti jie renka nulūžusias medžio šakas, jas apdoroja ir pagamina tikrai dėmesio vertus gaminius. Susikūrę verslo strategiją, savo darbus jie sėkmingai pardavinėja internetu. Susidomėjimas – milžiniškas“, – kalbėjo A. Kairys.

Pasak jo, Lietuvoje taip pat yra tokių gaminių, tik čia – viskas iš naujų medžiagų. Pedagogas tikino, jog profesinio mokymo centras turi moksleiviams ugdyti supratimą, kad ne tik nauji daiktai gali puikiai funkcionuoti versle. Svarbiausia – idėja ir jos pateikimas, tinkamas išreklamavimas. „Mokydami amato, kartu su žiniomis jiems teikiame ir verslo pradžiamokslį, kad įgyvendinę savo idėją mokėtų ir ją parduoti. Tai ne ką mažiau svarbu, kaip idėjos autentiškumas, tinkamas darbo atlikimas. Kartais būna tikrai gerų darbų, tačiau netinkami pardavimo būdai. Arba dar blogiau – kai

nežino nuo ko pradėti, todėl labai svarbu iš karto viską susieti, žinoti, pradėti daryti“, – kalbėjo A. Kairys.

Kodėl projektas?

Kolegos minčiai pritarė A. Mikulionienė: „Mokiniais verslumo žinios, pagrindai labai reikalingi. Juk kiek tam vaikui reikia turėti drąsos, kad ne tik pristatytų savo idėją, gaminį, bet ir papasakotų apie procesą, sąmatas ir sąnaudas. Turi žinoti, ką pasakyti“.

Projektų vadovė sakė, kad apsilankiusi Nordplus Junior programos projekto „Mano tvarus verslas“ dalyvių ugdymo įstaigose ir pamačiusi, kaip įgyvendinamos tvarumo ir verslumo iniciatyvos supratusi, kad Lietuvos ugdymo įstaigose verslumo skatinimo ar ekonomikos pagrindų yra mažai.

„Pas kolegas Aizkraukle profesinėje mokykloje yra modulis „Inovacijos ir verslumas“, kurį mokosi visi moksleiviai. Nesvarbu kokią profesiją pasirinkai: siuvėjas, statybininkas, makiuotojas specialistas, virėjas. Pas mus, deja, tai yra tik pasirenkamas modulis. Kiti projekto dalyviai – Tartu miesto profesinės mokyklos moksleiviai – jau ruošia sąmatas, kurias teikia užimtumo tarnybai. Jie jau yra sugalvoję savo verslą. Finansavimas ten nedidelis, po kelis šimtus, bet esmė ta, kad jie patys pradeda daryti kažką realaus. Jau yra elementarios ekonomikos pradžiamokslis, kuris, sakyčiau, net yra pagrindas. Jau jie gauna teorines verslumo žinias ir geba jas pritaikyti praktikoje“, – įgyta patirtimi dalijosi A. Mikulionienė.

A. Kairys pridūrė: „Baigė mokyklą: turi idėją, turi žinių, turi pradžią ir gali pradėti savo verslą. Jau suvoki, kaip viskas vyksta. Kol kas pas mus viskas vyksta minimaliai: „žaidžiama“ – akcijas pardavinėjame, perkame, bet ir tai jau praktinės žinios, kurios ateityje labai pravers. Keletas mūsų mokytojų sakė, kad tai jų pirmos

D. Stočkuvienė viena pirmųjų RPMC pradėjo puoselėti tvaraus verslumo idėją. (RPMC nuotr.)

investicijos gyvenime“.

Projekto nauda

Projekte dalyvaujantis RPMC kolektyvas negailėjo gerų atsiliepimų ir dalijosi išpūdžiais apie moksleivių bei verslininkų glaudų bendradarbiavimą.

„Ką pastebėjau Tartu profesinėje mokykloje, tai, kad mokykla labai bendrauja su vietos verslininkais. Juos kviečiasi. O šie domisi mokinių darbais, pasiekimais. Apskritai, bendradarbiavimas vyksta visais lygiais: profesinė mokykla bendradarbiauja su universitetu.

Verslas kuriamas nuo pradžių iki pabaigos. Matydama tų mokyklų moksleivius supratau, kaip svarbu ir prasminga per praktiką stiprinti jaunimo supratimą apie ekonomiką ir verslą. Suteikti reikalingas žinias, įgūdžius ir vertybines nuostatas: gebėjimą identifikuoti galimybes, kūrybiškumą, vizijos matymą, gebėjimą vertinti idėjas, etikos ir tvarumo principais grindžiamą mąstymą. Nemažiau svarbu ugdyti pasitikėjimą savimi, motyvaciją ir atkaklumą, kalbėti apie reikalingų išteklių mobilizavimą, finansinį ir ekonominį raštingumą, iniciatyvumą, planavimą ir valdymą, darbą komandoje bei mokymąsi per praktinę patirtį“, – sakė A. Mikulionienė.

Papildydamas kolegės mintis, A. Kairys pridūrė, jog dalyvavimas projekte ir dalinimasis patirtimi leido palyginti trijų Pabaltijo šalių profesinių mokyklų panašumus ir skirtumus tvaraus verslumo ugdyme, pamatyti, kokioje srityje RPMC yra priekyje, kur reikia pasitempti.

Kolektyvas vienareikšmiškai sutarė: tikslas yra vienas – ugdyti mokinių.

Gegužės mėnesį projekto dalyvius priims RPMC ir pristatys čia įgyvendinamas veiklas, iniciatyvas, supažindins su rajonu bei veikiančiu verslu.

Užs. Nr. 2166